

FELSŐ-ZEMPLÉN

TÁRSADALMI HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

SZERKESZTŐSÉG:

Hova a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő:

Török-utca 220 szám.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Bérmertelen levelek nem fogadtatnak st.

— Nyílt-ter soronként 20 kr. —

Hirdetések jutányosan számítottak.

ELŐFIZETESI DÍJ:

Egész évre	4 frt.
Fél évre	2 frt.
Negyed évre	1 frt.

Egyes szám ára 10 kr.

KIADÓHIVATAL:

Hova az előfizetések, hirdetési és nyiltteri díjak küldendők:

Landesman B. könyvnyomdája.

Nemzetünk fény- és árnyoldalai.

Az ember a mai rafinírozott világban ősi erényeinek megtartása folytán a család embereket mintegy maga hívja fel, hogy eszében, szívében és zsebében kutassanak!

A kutatás folytán gyengéiket kiismerve, azt hasznukra fordítva, kényelmesen fosztogatnak és rabolnak, melyre jellemükül fogva oly igen-igen alkalmasoknak bizonyultak.

Ma, midőn a törvényeknek jobbra vagy balra való magyarázása, könnyűszerrel való eszteré-esavarása és kijátszása a család emberek által üzletszerűleg műveltetik, s a jellemtelenség tömege által oly könnyen utánoztatik, ugyan résen kell lenni — kivált ősi erényeinkkel — hogy a kivetett hálót elkerülhessük, vagy a már benne levő kelep-czéből megmenekedhessünk . . . Van ugyan a sok között pár közmondás, mely ugyan azt tartja: „Farkas alá farkas verem.“ — „Ha te úgy, én is úgy!“ De a magyar faj egyenes lelkiségéhez ez alattomos fordély nem férhet, inkább nyílt sisakkal harcol, s nagylelkűségével igyekezik lefegyverezni vagy meggyőzni ellenségeit.

Honnan van mégis, hogy ilyen bajok között ezernyi ezren forognak? Honnan van, hogy nem ismeri fel, s nem látja be a furfangot, s oly jóhiszeműleg jár el mindenben? Az a könnyen hívés, hogy jól van, a mint van — válik legnagyobb kárára. Okos ember a mások kárán tanul, magyar ember a saját kárán — sem.

Nem jó volna-e elsajátítani a német eszességét, előrelátását? — Igen, de akkor többet kellene eszelni és gyakrabban számítani!

Ebben a tekintetben nagy hátrányban vagyunk német szomszédaink mellett.

Érezhetjük — sajnos, keserűen érezzük is — hogy eszelni, számítani restek vagyunk.

Mit ér azonban, ha én íróasztalomnál, vagy akár a kemence mellett szépen kiczirkalmazom eszemmel, hogy és mint lesz ez vagy amaz, ha lépni, járni, fáradni utánna nem akarok? — Erre megint a németek ügyessége, fáradhatatlansága, a tótok gondossága, adhatna jó példát, mivel a jó eszmét kell, hogy azonnal a tett kövesse, másként a siker el nem érhető.

Ámde a magyar ember nagy része ma is tartja még az ősi jelszót: „Ejh, ráérünk arra még!“

Nemzeti szép tulajdonainknak eme kiégésítő részei u. m. élesek és számítás-ügyesség s gyors tevékenység leginkább összeházasodás által gyarapodnak.

Szép tulajdonaink díszes „csokorjába“ több nemes virág férne még más nemzetekéből, viszont a miénkben többen szeretnének kiválóan nemes példányokat!

A magyar nagy sokára rááll a tervezésre, hangzatos szavakkal hirdeti, a mit akar — megissza előre áldomását annak, a mire törekszik. — Az áldomás végével már szeretné, ha beteljeve is volna, a miért lelkesült. Nem szeret menni a medvére . . . mert az fáradtságosabb a tervnél, az áldomásnál — arra már löni is kell!

Terv, szándék, határozat, akarat, mind gyors egymásutánban születnek nála — de kivétel, törekvés, megvalósítás gyakran „ólomlabón“ haladnak, bár azután terveinek végrehajtásában állhatatos is — de kissé kése-delmes.

fedett lámpásomat — de ez úgy el volt zárva, hogy nem vészelt el abból egy sugár sem, — ezt követé fejem. Oh milyen jól nevettek, ha láttátok mily finoman tettem! Lassan, igen csendesen dugtam be fejemet, hogy az öreg ember álmát valahogy meg ne zavarjam.

Kellett sokszor egy jó óra, míg arcom annyira benyomult, hogy feküdni láthatam ágyam. Héj! Hát egy bolondnak lehet ennyi esze? Azután a hogy a szobába egészen beért, nagy óvatosan kinyitottam lámpásomat, mert sarkai tudtam nyikorognak — de csak annyira nyitottam, hogy egy vékony, igen vékony sugárka fénye megvilágítja a keselyűszemet.

És ezt egy héten át ismételttem, mindig éjjelkor, de szemét mindannyiszor lezárva találtam és így nem tudtam megölni, mert hiszen nem az öreg ember bántott, csak az a borzasztó szeme. És minden reggel, alig szürkült, felkerestem vakmerően hálókamrájában, beszélgettem vele, gyengéden névén szólított, és szeretettel tudakozódtam hogyléte felől. Beláthatjátok, nagyon ravasz vén embernek kellett volna lennie, ha gyanította volna, hogy minden éjjel tizenkettőkor pontban álmát meglesem.

A nyolczadik éjjelen még talán óvatosabban nyitám ajtaját, mint máskor; zseborám perczmutatója kétségtelenül gyorsabban mozdult, mint kezem. Sohasem éreztem magamat annyira ravaszágom öntudatában, mint akkor éjjel. Igen, diadalmasan mosolygám, elgondolva, hogy nyitom ajtaját mind jobban-jobban és hogy ő mennyire nem sejtí tettemet, szándékomat. Pedig úgy vettem észre, meghallott, mert egyszerre feljvedve, megmozdult ágyában. És ti azt hiszitek, hogy erre visszavonultam, ugy-e? Oh nem. A szobában koromsütőt volt, mert tolvajoktól félve, az öreg gondosan be szokta csukni az ablakok tábláit; tudtam, hogy semmit sem láthat, — lassan, igen lassan, nesztelenül tágabba nyitottam az ajtót.

Végre befért a fejem és épen lámpámat

Fajunk egyik becsülendő tulajdonai közé tartozik még a „munkásság“, mert a mihez azután a magyar ember szív-lélekkel hozzá fog, az, miként a tűz, ég előtte. — Nehéz és szorgos munkára egy sem képes vele versenyezni; de ha elvégezte, könnyen kényelemre hajló s nem nagy barátja a huzamos, a folytonos munkásságnak. — Rövid, szorgos és nehéz munka után hosszú pihenőt óhajt.

A harvátok, németek ebben előttünk járnak. Mind folytonos munkásság, mely szakadatlan tevékenység jellemzik ezeket! Tudjuk mi is, hogy a folytonosan egy helyre hulló vízesepek kövön is lyukat vájnak.

Ámde ennek előéréséhez is olyan „valami“ szükséges, a mit eddig gyanítani lehetett — de elhallgattam.

Fajunk keresetét többé-kevésbbé könynyen kiadja, hamar elfeésérelti, mulatja vagy poecékolja. Ruházkodás és butorzatra igen sokat ad. A gondossága, beosztása, takaré-kossága, háza és családjában egyszerűsége által mennyi komoly bajt, mily sok keserűséget elhárít övéiről! Ismét keleti természetünk ama hibájával találkozunk: nem gondolunk elég komolyan a jövőre. Ismét előrelátás hiányába esünk.

Ha megszereztük a kényelmet, a jóléthez valókat a maga teljes bőségében, könnyen a semmittevésre hajlunk . . . Nem igen törődünk mások bajával. Önleégülten élünk magunknak. — „Kaparj kurta, neked is lesz!“ Más nemzetek ellenben ösztönt nyernek vagyonaik által a nagyobb tevékenységre. Ez alatt értem, hogy többet és jobban igyekeznek használni a községnek, az egyháznak és a hazának is. — Minket a jó mód megfoszt annak a kötelességnek

akartam nyitni, midőn hávelykujam a kicsi pléh-závaron megsiklott; az öreg felpattant ágyában és kiáltott:

— Ki van itt?

Meg sem moceztantam. Egy álló órán át egy izmom sem rándult meg, de azt sem hallottam, hogy ő visszafeküdt volna. Felegyenesedve, ágyában ült és hallgatódzott, mint én lestem volt annyai álmatlan éjjel át a szu pattogását a falban.

Egyszerre halk nyögést hallottam, — a hál-főlelem nyögését — nem a fájdalom, nem a bánat szülte, oh nem! Ez a halk, tompa, elszorított hang, melyet a rettegéstől elkinzött lélek sajtol. Oh, ismertem én azt a hangot. Nem egy éj felén, midőn más aludt, szorult ki saját mellemből, borzasztó visszhangjával fokozta rémitő szenvedésem, mely szívemet tépte szét. Igen, nagyon is jól ismertem. Tudtam jól, mit érez ez az aggasz-tyan és bár kacagott bensőm, sajnáltam mégis. Tudtam, hogy ama csekély első nesz óta, melyre ágyában felegyenesedett, ébren ült és rémülete folyton nőtt. Tudom, meggyőzni kívánta magát, hogy aggodalma alaptalan, de ez nem sikerült. Hányszor elmondhatta magában: „Semmi, csak a kandallóban a szél, — egy egér futott végig a padlón!“ vagy: „tücsök csiripelt talán!“ — Igen, igen, ilyen magyarázatokkal akarta magát megnyugtanni, — de hiába — teljesen hasztalan, a borzasztó halál már előre vetette sötét árnyékát és betakarta vele áldozatát. És ez az árnyék, mondom megérezteté vele jelenlétemet.

Miután jó ideig hallott, türelemmel vártam és még sem hallám, hogy visszafeküdnék, elhatározám lámpásomat egy kissé, de nagyon-nagyon kissé kinyitni. Megtettem, — nincs róla fogalmatok, mily lopva tettem — oly lassan, hogy a keskeny hasudékon át csak egyetlen halvány sugár osont ki, vékony, vékony, mint a pókháló egy szála és ez a sugár a keselyű szemre esett.

Nyitva, messze tágran nyitva volt és a mint

TÁRCZA.**Az áruló szív.**

Poe Edgártól.

— — — — — Igaz! Ideges — borzasztó ideges voltam és még ma is annak érzem magamat; de miért állítjátok oly konokul, hogy örült vagyok? A szenvedés megacézoló érzéseimet, — nem zavaródtak meg, nem tompultak el. Rendkívül éles hallásom volt. Mindent meghallottam, a mi csak menyben vagy földön történt; — sőt sokai ki-hallottam a pokolból is. És ezért lenne elmém háborodott? Hallgassatok meg türelemmel és figyel-jétek meg, mily okosan, következetesen beszélem el a történeteket.

Hogy miként jöttem arra a gondolatra, azt nem tudom megmondani, de a mint egyszer agyam-ban megfogamzott, rendíthetetlenül ott volt, üldözött éjjel-nappal. Célom nem volt, szenvedély nem hajtott rá. Kedveltem az öreget, sohasem bánt velem méltatlanul, nem sértett meg soha. Aranyára sem vágytam. Azt hiszem, egyedüli ok a szeme volt! Igen, igen. — Az volt! Az egyik szeme olyan volt, mint a saskeselyűé, — olyan bágyadt kék, mintha valami halvány fátoly volna rajta. Ha szeme ért, ereimben minden vér megolvadt és ez üldözött perczről-perczre, — lassan-lassan azon elhatározásra, hogy az öreget megölöm, attól a szemtől szabadulnom kellett!

Figyeljétek: ti engem bolondnak tartotok; — de ha akkor láttatok volna . . . Mert azt látnotok kellett volna, mily okosan jártam el, — mily óvatossággal, mily megfontolással! és mennyi színelés-sel fogtam tervem kivételhez! Sohasem voltam oly barátságos az öreg iránt, mint azon a héten, midőn megöltem. És minden éjjel éjjelén lenyomtam ajtaját kilincsét, benyitottam — oh, oly lassan! És ha a nyílást fejem szélességére tágítám, bedugtam

tudatától, hogy a kinek többje van, több jót is kell tennie, és e befolyását mindenütt értékesítene keresztényi és polgári feladata.

Barátságára, vendégségre, fitogtatásra, hogy nekünk telik, arra hajlandóbbak és készebbek vagyunk, mint a jótékonyságra. Felkészülni s a közjóért áldozni nehezebb, mint 2—300 forintos lakodalom és dinomdánom elvisele — mely gyakran késő bánattal jár.

Megint és megint az a valami kellene, a mi nélkül a van is kevés az emberi életben.

Nehogy valamiképen az oldalamon jöjjön ki az a többször elmegetett valami, mely oly sok bajtól megóvná, s oly sok jóra szoktatná nemzetemet — kimondom!

Szeretjük, ha jószágaink szaporodnak, örülünk, ha drága jó pénzt kapunk jófájta lovainkért — mondom — annyira szeretjük vagyonainkat, jószágainkat, hogy miattuk gyermekeink jövőjét is elveszük — nem elveszük, hanem elraboljuk tőlük azt, a mi nem a miénk!

Igen, feláldozzuk gyermekeinket — majd szegénységünkben, hogy velők és általuk valamit szerezhesünk, majd a jó módban, hogy vagyonunkat gyarapíthassuk — feláldozzuk azoknak jövőjét, boldogságát és szerencsésjét saját józójaink oltárán, csak hogy mi büszkélkedhesünk a szép lovak, a cizmeres ökrök, disznaink, libáink sokasága és szépségében!

Hallatlan sokra becsüljük vagyonunkat s megbotránkozottálgat kevésre gyermekeinket és még sem vehetünk abból annyi hasznot, mintha azt jól nevelt, vallásos, eszes, becsületes gyermekekre hagyhatnók, kik a „vagyonot“ jó karban, s „neveinket“ jó emlékezettel megtartanák...

Hányadik földmives az, kinek Isten módot adott, hogy de minden szükségei bőven fedezék — és ismert dolgában annyira hátra áll, hogy nem képes egy rendes levelet megírni! Ha ez már késő lenne, taníttassa gyermekét. Szánja annak nevelésére csak két jó lova árát s okosabb, derekabb leszen az apjánál. Büszkeségét ne vagyonában, hanem nemes, hazafias önértében, valamint nemzeti érényeknél ékeskedő s jól nevelt, vallásos gyermekeiben keresse és találja fel.

Szive és lelke fáj minden igaz magyar hazafinak, ha látni kénytelen, miként nemzetünk csak földje, birtoka határainak terjesztéséért küzd és buzog egyedül, de hogy

annyira korlátolt tehetségeit bővítendő, önző, gögös, szívet nemesíthetné, hazája iránti szeretetét fokozná, egyház-községének ügyeit ismerné és emelné — ez annyira mellékes neki, hogy arra gondolni is terhes, hiszen ő ezek nélkül megél, csak az Isten jó termést adjon!

Ugyan, vajjon mikor fog e tiszta magyar elem, ez a másként kitünő anyag, ez a nemes faj odáig jutni, hogy értelmesebb, eszelebb, ügyesebb és gondosabb nemzedéket hagyjon hátra maga után? En a mai fiatal-ságban nem látom még ennek elég erős biztosítékát. — Szechenyi oly régen, oly lélekemelőn hangoztatta ezeket, s még most is messze járunk attól!

Ne csak szümben, hanem eszélyesség, munkásság, vallásörköles által is igyekezzünk tulsúlyban lenni országunk testvérnemzetei felett; csak így lehet erős egykor e hazá, s valóban boldog abban a magyar!

Hogyan fagnak meg fiatal növényeink.*

A mező-, szőlősgazdára és kertészre egyaránt fontos dolog annak tudása, hogy milyen hatást gyakorol a fagy a fejlődésnek indult növényeinkre s mily módon pusztítja el azokat; mert ezt tudva, képesek leszünk arra, hogy legalább a ritkább fajtájú növényeinket a már fagyérte állapotukból életre hozzuk.

A tudomány újabb világánál a fiatalabb növényeink megfagyására felállított elmélet egészen ellentétes állást foglal a régi elmélettel szemben: mert míg a régi a sejtek ércosulásában kereste a növények pusztulását, addig az újabb elmélet a növény sejteket, illetve sejtburkokat, sértetleneknek találja s a növény elhalását a sejtnevedek gyors elpárologlásának tulajdonítja.

De lássuk magát az elméletet. Tudvalevő dolog, hogy a növény minden egyes része oly nemű szövetből áll, melyet a mikroskopikus kamarácskák, úgynevezett: sejtek alkotnak. Maguk a sejtfallak, burkok finom hártályból vannak s magokban a növény életorganizmusának leglényegesebb anyagát, a protoplazmát és sejtnevedet foglalják, a mely több rendbeli ezükor és sőfélekkel áll. A növénysejtvetet alkotó sejtek, melyek mindégfike egy egy élővilágot tartalmaz, gömbszerűek v. legalább ehhez hasonlók s így csak egy bizonyos ponton érintkeznek egymással, akár csak egy kosárban levő tojások, ennél fogva számtalan szabad tereket alkotnak, melyeket sejtközöknök mondunk s normalis viszonyok közt egyedül levegő van bennük.

Ha tehát valamely növénynek a hőmérséke 0 fokra száll alá, az esetben a sejtek kényszerítettnek nedvüknek egy részét kiengedni, mely a sejt-

* Ezen tanulmányos czikket a „Szőlő és borszemeségi Lapok“ból vettük át.

közökbe jutva, jéggé fagy. Mentül mélyebbre süllyed a növény hőmérséke, annál több nedvet engednek ki a növénysejtek, mely aztán a sejtközöknökben levő jeget gyarapítja és így természetes, hogy a sejtek oldatából a víznek ily módon való kiszivárgása, a sejtek tulajdonképi anyagát mindinkább ellenállóbbá teszi a megfagyással szemben. A sejteknek ezen vízvesztése különös változást idéz elő a sejtek alakjában s ennek folytán magának a zsenge növénynek szilárd állományában.

Ugyanis, míg a sejtek tele vannak oldattal, addig alakjuk duzzad s ruganyos, akár a levegővel felült hóltyagé s így a sejteknek ezen állapota megadja a növényrészeknek a szilárdságot, ki-terjedtséget és ruganyosságot. De mihelyt a sejtnedvek kiszivárogtak a sejtközből, a sejtthártyák elvesztik duzzadságukat, megránczosodnak s a fiatal növény szilárd állapotát, ruganyosságát megszűnik és emelőlgyva a növényrészek összeesnek és megfonyadnak. Ezen oknak tulajdonítandó növényeink azon összeesése, mely a fagy befolyása alatt történik.

Addig, míg a fagyás tart, az összezsugorodott sejtek s sejtközöknökben levő jég semmi észrevehető változást nem okoznak a növény külsején. De mi történik akkor, midőn a hőmérsék 0 fok felé emelkedik. A várható következmény rendszeren attól függ, hogy a kiengedés lassu, vagy gyors módon történik. Általános ismert tény, hogy a tavaszi, vagy korai őszi fagyok a növényekre káros, vagy kártalan hatása nem a fagy intenzivitásától függ, hanem az éjjeli fagyást követő reggelenk jellegétől. Ha tehát homályos és felhős a reggeli idő, mely alatt a kiolvadás fokozatosan és lassan történik, akkor a növényzet vagy csak keveset, vagy egyáltalában nem szenved a fagyotól. De ha erős napfényvel áll be a reggel, ugy a fagyott növényeink mehetetlenül elpusztulnak. Azonban vegyük ezen esetet külön-külön. Ha a megfagyott növény fokozatosan kiolvad, akkor a sejtközöknökben levő jég lassan megy át ecsoffolyós állapotba s ezen lassu változás módot és időt nyújt a megránczosult sejteknek arra, hogy a fagyás alatt elvesztett nedvüket ismét felszívhassák, s így visszakapják duzzadt, ruganyos állapotukat. Ez esetben a megfagyott növényeink semmit sem szenvednek, azaz: az éjjeli fagy ilyenkor elmulik a nélkül, hogy csak legkevesebb nyomát is hagyta hatásának.

Egészen másképen áll a dolog azon esetben, midőn a megfagyott növények kiolvadása hirtelen történik. Mint imént, ugy most is a jég vízzé olvad, de miután az olvadás most hirtelen történik, tehát a jégből kiolvadt nedvek még mielőtt az összeesett sejtek által felszívhatók, a növény felület miriadnyi apró likaesain elpárolognak; miért a sejtek nem nyerik vissza eredeti duzzadt állapotukat s így a fagy által megtámadott levelek és fiatal hajtások összeesvén, megfonyvadnak, úgy-szólván a szomszomszédok pusztulnak el.

Tehát ily módon fagnak el kultivált növényeink zsenge korukban. Bár vannak esetek, midőn a tulerős fagyok a növény protoplazmáját is megtámadják s azt szétbontván, a szerves életre képtelenné teszik: ilyenkor a lassu kiolvadás sem használ a megtámadott növénynek.

Mathiász József.

pillantásom rámeredt, dühbe jöttem. Egészen jól láttam azt a gyalázatosan fátyolozott réveteg kékséget, melynek látása megdermeszte bennem minden vélet. Egyebet sem láttam, arca vagy testéből egyéb semmit sem, mert a kémlő sugarat ösztönöm által vezetve, épen arra az átkozott pontra vetém.

És most — nem mondtam, hogy csak érdekeim rendkívüli élessége az, mit ti örültségnek tartotok, — most egy halk, tompa, szakgatott hangot hallottam, az a zaj érte fületem, melyet egy zsebóra ketyegése ébreszt, ha pamutba takarják. Oh ezt a hangot is igen jól ismertem. Az agrasztán szivdobbanása volt és hallása esigázta dühömet, mint dobpergés fellobantja a katona bátorságát.

De míg fékeztem szenvedélyemet, legyökerezve mozdulatlanul álltam. Alig vettem lélegzetet és örültem, mily folytonossággal világítja meg sugaram azt a szemet. Ezalatt szive pokoli dobolása folytonosan erősödött — minden hangosabb pillanathoz sebesegett, mindég hangosabbban, mind hangosabbban, örült gyorsasággal. Borzasztó határtalan lehetett az öreg ember rémülete! Hangosabb, — mondom, mind hangosabb! Mondtam már, hogy ideges vagyok és ugy volt: az éj közepén, egy elhagyott ódon ház siri esendjében ez a borzasztó hang ellenállhatatlanul megrémített. És mégis újra erőt vettem magamon, — percekig mozdulatlan maradtam. De a dobogás hangosabb, mindég hangosabb! Azt hívém, szétpattan a szív! Most iszonyu rémület fogott el — hátha valamelyik szomszéd meghalja! Eljött az öreg órája. Egy átváltással rántottam fel lámpám aajtját és a szobába tört-m. Csak egyet kiáltott, csak egyetlen egyet. Egy pillanat alatt a földre tiportam és a nehéz ágym rádöntém. Azután felkacagtam, boldog voltam, hogy művem sikerült. A szív még tompa hangján percekig tovább dobogott, de ez nem bosszantott többé, ezt lehetetlen volt áthallani a falon. Végre megszűnt. Az öreg kiszenvedett. Levettem az ágymat és mozgizgáltam a hullát. Igen, igen, meg volt

halva, kezemet szivére tettem, soká pihent rajta, erei nem lüktettek többé — siket halott volt; az az átkozott szem nem kizott többé!

És ha még mindég boldognak tartanátok, tudom, megváltozik véleményetek, ha elmondom, mily határtalan óvatossággal rejtettem el a hullát. Örök multak, én szorgosan dolgoztam, de hangiatlanul. Három padlódeszkát felszakítottam és elrejtettem mindent a keresztgerendák közé. Azután visszaillesztém helyőkre a padlókat — oly ügyesen, oly ravaszul, hogy emberi szem fel nem fedezhette volna, még az övé sem. Kimosnom semmit sem kellett, nem volt ott semmiféle vérvnyom — oh annál én sokkal ügyesebb voltam.

Midőn munkámat befejeztem, négy óra, de, most már mitől is féltem volna? Három férfi lépett be, teljesen illedelmesen rendőröknek igazolva magukat. Az egyik szomszéd az éjjel ordítást hallott, gyanakodni kezdett, értesítette a rendőrséget és e három hivatalos egyént kiküldték, hogy házmotozásat tartsanak.

Mosolyogtam. — De hát ugyan mitől is féltem volna? — Az uratak szivesen láttam. Kiáltani álmomban alkalmasan magam kiáltottam, az öreg ember elutazott. Látogatóimnak az egész házat megmutattam és kértem őket, hogy a legnagyobb figyelemmel vizsgáljanak át mindent. Végre a hálószobába vezettem őket, megmutattam az öreg ékszeres it, hogy érintetlenül helyükön vannak. Örömem mámorában és teljes biztonságom érzetében, székeket hoztam és kértem az uratak, hogy itt nyugodjanak ki, míg magam, diadalom által elvakítva, székeket vakmerően éppen arra a padlóra tettem, mely alatt áldozatom hullája szorongott.

A rendőrhivatalkok teljesen megnyugodtak, viseletem leghívott minden gyanut Rendkívül nyugodt hangulatban voltam. Leültek, beszélgettek mindenféléről és én jó kedvvel élénk részt vettem társalgásukban. De csakhamar észrevettem, hogy

élszappadok. Kivánni kezdtem: bár mennék már. Fejem megfájdul, fülem zuggott, de ök ülve maradtak és tovább fecsegték. A zugsó nőtt, — folyton nőtt és hangosodott — többet beszéltem, hogy szabaduljak e kínos érzéstől, de nem szünt, sőt ellenkezől, mind élesebb lett, míg végre észrevettem: hogy e zaj nem fülemben születik, hanem kívülről jö.

Azt hiszem, e perczen nagyon el kellett sápadnom, de még folytonosabban beszéltem és emeltem hangomat.

A hang mind erősödött — ugyan mit tegyek? Halk, tompa, szakgatott hang, mint egy pamutba takart zsebóra ketyegése. Levegő után kapkodtam és a rendőrök még most sem vettek észre semmit. Gyorsabban, izgatottabban beszéltem, de az a hang csak folyton erősödött. Felkeltem, vitakoztam minden esekélyesség felett, lármásan, lázas mozdulatokkal; — de az a hang mind élesebb lett. Oh Istenem! mit tegyek? Tájékozottam, — dühögtem — káromkodtam! a székekkel hadonáztam, a melyen előbb ültem, legködstem vele a padlót, de ez a zaj, minden egykőb hangot legyözött és folyton nőtt. Hangosabb lett, — hangosabb, — hangosabb! És ezek a bitangok tovább fecsegték, még kacagznak is! Há! lehetséges volna, hogy nem hallják? Nagy Isten — nem, nem! Hallották, — gyanakodnak — mindent tudnak, — mulatnak kinomon! Ezt gondoltam, ezt gondolom ma is. De minden, minden jobb, mint az a haláltusa, — minden türhetőbb, mint ez a pokoli guny! Nem nézhettem tovább kaján mosolygásuk — éreztem, hogy levegő kell, meghalok?... és most, — halga!... ismét hangosabban... hangosabban... még hangosabban...!

— Gaz bitangok! — ordítottam — ne bolondítsatok tovább! Bevallom tettemet! Szakítsátok fel a padlókat, — itt, itt! — hogy dobog az a borzasztó szive. Angolból: *Ipoty*.

Tornáczky Kálmán beregszászi szőlőszeti és borászati felügyelő is részt vett, hegyközséggé alakultak a törvényes formák mellett.

— **Jól megmondta.** Lila kisasszony: De Aladár, kapitány ur, fogna-e szeretni akkor is, ha megöregedném s ruttá lennék? — Kapitány: (udvariasan) Kedves nagysám, ön megöregedhetik ugyan, de rutabbá nem válhatik.

— **Táncmulatság.** A sárospataki év. ref. egyházi énekkar folyó hó 16-án Sárospatakon, Kossuthkertben, az év. ref. templom építési költségeinek fedezésére jótékonycezlú tavaszi táncmulatságot rendez. Belépti díj: személyjegy 1 kor., családjegy 2 korona. Kedvezőtlen idő esetén a mulatság 23-án fog megtartatni.

CSARNOK.

Ha visszamehetnék

Ira: **Bródy Aladár.**

Meg voltam híva egy öreg nénihez, ki földjét szeretete bennem.

A legelső alkalommal meg is tettem látogatásomat.

Egy füledt levegőjű, kicsiny, sötét szobába léptem. Midőn már szemeim némileg megszokták a kétes homályt, a pamlagon az öreg néni utamra észre, a ki alig birt már megmozdulni.

— Ki az? kérdé elhaló hangon.

— Berki Lajos vagyok Halmáról.

— Ah! tört ki a kellemes meglepetés önkénytelen hangja a néniből. Hát mégis eljött?... Hát mégis észre jutottam?...

— Eljöttem, mondtam, hogy kissé elbeszél-gessünk a mi kedves Halmánkról.

— Halma, Halma, te kedves hely, suttogá az öreg asszony, szemeit behunyva, mintha oda képzelte volna magát az óhajtott helyre. Ha visszamehetnék kebledbe...

Kérdőzöködni kezdett; kiterjeszkedett a leg-próbb részletekre is.

— Hát a Miska bácsi hogy van? Meghalt?! No lám! Ő is itt hagyta ezt a büntéskert. Az igaz nem volt már mai ember. Nem egyszer kergette meg a gázmuskát Halma alatt.

Szép, boldog idők jártak akkor! Ha a tárogató hangja tularsogta az ellenség vad ordítóását, oly buzgó, oly hálásan küldtük fohászainkat fel a magyarok Istenéhez.

Hej, ha visszatérnének azok a régi jó idők!... De mit is beszélék? Hiszen az évek tovaröppentek. Csak legálább visszamehetnék oda... Oh, ha visszamehetnék!

Az alkony már leeresztette sötét szárnyait a kicsiny szobára, a nyomasztó csendet csak a jó öreg halk zokogása zavarta meg olykor-olykor s minden csak azt suttogta körülöttem, azt suttogták a rozszant butorok, azt suttogták a mogorva falak, azt suttogta a kétes félhomály:

— Oh, ha visszamehetnék...

— De kedves néni, szakítottam végre félbe az ünnepélyes csendet, hogyan is került ide?

— Hát elmondom azt is. Nemrég volt, talán csak vagy 50 évvel ezelőtt, de én még akkor fiatal leány voltam. Ott laktunk Halmán és nagyon, de nagyon boldog voltam. Hogy milyen, azt csak most tudom, most, mikor már minden elmúlt, mindennek vége, vége...

Itt az öreg asszony halk zokogása ismét félbeszakította beszédjét és suttogó hangjából csak ennyit lehetett kivenni:

— Ha visszamehetnék...

— Mily háborítlan volt akkor boldogságunk, mily gondtalan életünk, vette ismét fel a beszéd fonálát a jó öreg. Oly gondtalan volt életünk, mint a tarka pilé, melynek egyedüli feladata abban áll, hogy virágról virágra szálljon. De hiszen gyermekek voltunk...

De a gyermekkor elrepült és érzelmeim és vágyaim is egészen megváltoztak, egészen más irányt vettek fel.

Egyszer aztán eljött hozzánk egy férfi, de valódi, nem oly közönséges, mint a maiak.

Dus, göndör, hollóhaja oly szépen omlott vállaira... sötét szemei oly nemes tüzből égtek. Termette olyan volt, mint a sudar jegyveszél. Ha szép, férfias hangja megszédült, a mennyekbe képzeltem magam...

De minek is kísértem meg őt lefeszteni. Már öreg vagyok. Nincs meg bennem az az ifjú tűz,

az az ifjú lelkesedés, a melylyel lerajzolhatnám. Hiszen ő oly nemes, oly fenséges volt...

Megláttam és megszerettem.

Ugylátszik, sziveink megértették egymást, mert rövid idő múlva megkért. Hogy mily boldog voltam akkor, annak csak a jóságos Isten a megmondhatója.

Egybekelésünk rövid idő alatt megtörtént, s ő elhozott engem e helyre, e házba, hol most vagyunk.

De ugylátszik, az irigy sors nem tudta elviselni önzetlen, zavartalan boldogságunkat, mert elragadta tőlem egyetlen, drága, jó uramat...

Itt a jó öreg szavai göröcsök zokogásba futtak el.

— S most ide vagyok lekötve, nem láthatom viszont kedves szülőföldemet. Oh, ha oda visszamehetnék...

— De kedves néni, kérdem oly hangon, melyben a szánakozás és esodálkozás volt elegyítve, mi tartja most már e helyen.

— Kedves fiam, lánczoknál erősebb kötelékek fűznek engem e helyhez. E hely földje az ő haló porával keveredett össze, s e maroknyi por az, a mi engem itt tart, a mi miatt vissza nem mehetek szülőföldemre.

— Oh, ha visszamehetnék...

Mikor távoztam, az éj már teljesen leereszkedett a tájra és a sűrű sötétségben is mindig csak e megindító jelenet lebegett szemeim előtt: Egy öreg, megtört asszony, a mint zokogásba fult hangon suttogja:

— Ha visszamehetnék!...

Felelős szerkesztő:

G Á L V I L M O S.

Kiadó-tulajdonos:

L A N D E S M A N B.

Nyilt-tér.

(Ezen rovat alatt közlöttékként nem vállal felelősséget a szerk.)

169. sz.

1897.

Árverési hirdetemény.

Abulirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102 §-a értelmében ezennel közzhírré teszi, hogy a s. a. -új helyi kir. törvényszék 3926 számú végzése által **Dr. Kállai József** ügyvéd által képviselt **Edelestein** Henrik javára **Birsch** Izrael ellen 600 forint tőke, ennek 1896. évi decz. hó 1. napjától számítható 6% kamatai és eddig összesen 47 forint 52 kr. perköltség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 548 forint 40 kora beesült vegyes hábitorok, áruladák és különféle rüfösárukból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladtnak.

Mely árverésnek a 2589/1897. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínen, vagyis alperes n. mihályi lakásán, leendő eszközlésre **1897. év május hó 17-ik napjának délután 2 órája** határidőül kitűzettek és ahhoz venni szándékozők ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t. cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron adni is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. cz. 108. §-ban megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Nagy-Mihályon, 1897. évi május hó 5. napján.

Gál Vilmos,
kir. bír. végrehajtó.

! FAGYLALT!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására adni, hogy kávéházamban naponta friss

FAGYLALT

kapható és kívánatra házhoz is küldetik.

A n. é. közönség szives pártfogását kéri mely tisztelettel

ZIMENTSPITZ MÓR

a „Hungária” kávéház tulajdonosa.

Ünnepélyes alkalmaknál, u. m.: táncestélyeknél, lakadalma-knál, majálisoknál mindenkor lesz kapható.

Barnai Andor

a „K o s”-hoz czimzett szállodája

Sztáray gróf kastélya átellenében

Nagy-Mihályon.

Ajánlja kiténő minőségű valódi hamisítatlan, az 1893. évi XXXIII. törvényezikk értelmében kezelt

asztali és csemegeborait

utezai kimérésben mérsékelt árban.

Kiténő minőségű asztali bor	1 liter	42.
" " " "	"	54.
" " " "	"	60.
Feszt-féle <i>Vinnai gyöngy</i>	"	1.00.
Hegyaljai számorodni	"	1.50
889-iki " gyógybor	"	2.00

Az orvos urak b. figyelmébe!

Tokaji asszú gyógybor	1 liter	3.00.
legf. " " "	"	4.00
" " " "	"	5.00
Ménési veres asszú	"	1.50
Szirmiai régi szilvórium	"	1.50

A borok árai nagyobb mennyiség vételénél egyez ségileg olcsóbbak.

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy üzletemben **állandóan friss csapolású kőbányai ser, villás reggeli és friss kassai virstli kapható.**

Ebéd, vacsora, hideg és meleg étel-ek a nap minden szakában étlap szerinti rendes árak mellett kaphatók.

Az utazó közönség szives figyelmébe ajánlom **ujjonnan renovált vendégszobáimat.**

— **Tágas istállók és kocsiszinek.** — 14

A helybeli és vidéki közönség szives tudomására hozom, hogy nálam **evőeszközök, tányérok, talak, poharak** stb., melyek nagyobb vendéglátásokhoz szükségesek, mérsékelt díjazásért **kölcson** adatnak.

— — — Mossatok a hirneves „LESSIVE PHENIX“

!!! francia mosószerrel !!!

PICOT J. párisi szabadalma.

Kezesség chlormentességért.

Egyedélárusítás Nagy-Mihály és vidéke részére

M A R M O R S T E I N J E N Ő

fűszerkereskedésében.